

ارتباط چند ریختی G-308A ژن TNF- α با نمایه توده بدنی و فاکتورهای موثر در چاقی در مطالعه قند و لیپید تهران

کبری شریفی: کارشناس ارشد بیوشیمی، مرکز تحقیقات پیشگیری و درمان چاقی، پژوهشکده علوم غدد درون ریز، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران. ksharife@yahoo.com

فاطمه رستمی: کارشناس ارشد بیوشیمی، مرکز تحقیقات پیشگیری و درمان چاقی، پژوهشکده علوم غدد درون ریز، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران. frostamii@yahoo.com

بیبا فام: کارشناس ارشد بیوشیمی، مرکز تحقیقات پیشگیری و درمان چاقی، پژوهشکده علوم غدد درون ریز، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران. bitafaam@yahoo.com

دکتر مریم السادات دانشپور: دکتری ژنتیک، مرکز تحقیقات پیشگیری و درمان چاقی، پژوهشکده علوم غدد درون ریز، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران. m_daneshpour@yahoo.com

دکتر فریدون عزیزی: استاد و فوق تخصص غدد، مرکز تحقیقات غدد، پژوهشکده علوم غدد درون ریز، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران. azizi@endocrine.ac.ir

***دکتر مهدی هدایتی:** استادیار و دکتری بیوشیمی، مرکز تحقیقات پیشگیری و درمان چاقی، پژوهشکده علوم غدد درون ریز، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران. hedayati@endocrine.ac.ir

(*نویسنده مسئول)

این مقاله حاصل پایان نامه خانم کبری شریفی در مقطع کارشناسی ارشد به راهنمایی دکتر مهدی هدایتی و دکتر رضا حاج حسینی در سال ۱۳۸۸ می باشد.

تاریخ پذیرش: ۹۰/۲/۲۴

تاریخ دریافت: ۸۹/۸/۱۹

چکیده

زمینه و هدف: چاقی با بسیاری از بیماری‌ها مخصوصاً امراض قلبی، دیابت نوع ۲، مشکلات تنفسی حین خواب، انواع خاصی از سرطان‌ها و استئوآرتریت در ارتباط است. گزارش‌ها حاکی از افزایش نسخه برداری ژن TNF- α در سلول‌های چربی در صورت وجود چند ریختی (پلی مورفیسم G-308A poly morphism) در ناحیه پروموتور ژن مذکور می باشد. هدف از این مطالعه بررسی ارتباط این پلی مورفیسم با نمایه توده بدنی به عنوان شاخص چاقی و سایر فاکتورهای موثر در چاقی در جمعیت ایرانی می باشد.

روش کار: از افراد شرکت کننده در مطالعه مقطعی (Cross Sectional Study) قند و لیپید تهران در مجموع ۲۴۴ نفر در دو گروه سنی زیر ۱۸ سال و بالای ۱۸ سال انتخاب شدند. میزان لیپوپروتئین‌های با دانسیته بالا (High-density lipoprotein= HDL-C) به روش رسوبی فسفوتنگستات سدیم اندازه گیری گردید. میزان لیپوپروتئین‌های با دانسیته پایین (Low-density lipoprotein= LDL-C) با استفاده از فرمول فریدولد و میزان قند خون ناشتا، تری گلیسرید و کلسترول تام به روش رنگ سنجی آنزیمی و-Interleukin 10 (CRP=C-reactive protein) IL-6 (Interleukin-6)، ادیپونکتین به روش الایزا اندازه گیری شد و شاخص مقاومت به انسولین (Homeostatic Model =HOMA) Assessment محاسبه گردید. سایر عوامل موثر در چاقی مانند نمایه توده بدنی و فشار خون مشخص گردیدند. قطعه‌ای به طول ۱۰۷ جفت باز از ژن مورد نظر با استفاده از تکنیک PCR (Polymerase Chain Reaction) تکثیر و پلی مورفیسم مورد نظر با استفاده از تکنیک (Restriction Fragment Length Polymorphism) RFLP بررسی گردید. برای مقایسه توزیع نرمال نداشتند، از آزمون Kruskal-Wallis و مقادیری با توزیع نرمال از آزمون ANOVA بهره گرفته شد و همچنین از آزمون ANOVA دو دامنه به دنبال post-hoc با آزمون‌های چندگانه توکی برای مقایسه یافته‌های آزمایشگاهی گروه‌های نمایه توده بدنی استفاده شد. داده‌ها به وسیله نرم افزار SPSS v.16 تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: فراوانی ال‌های TNF- α از قانون هاردی واینبرگ تبعیت کرد. فراوانی ژنوتیپ‌ها در ۲۴۴ فرد مورد بررسی عبارت بود از AA (۱/۲٪)؛ GG (۸۵/۷٪)؛ GA (۱۳/۱٪) که با نمایه توده بدنی ارتباط معنی داری نشان نداد. در گروه جوانان فشار خون سیستولی دختران در حالت GA به طور معنی داری بیشتر از GG می باشد و CRP در پسران در حالت AA به طور معنی داری بیشتر از دو حالت دیگر بود. در گروه بزرگسالان میزان کلسترول تام در مردان در حالت AA به طور معنی داری بیشتر از دو حالت دیگر بود و LDL-C در زنان در حالت GG بیشتر از دو حالت دیگر بود.

نتیجه گیری: داده‌های بدست آمده بر عدم وجود ارتباط بین پلی مورفیسم G-308A ژن TNF- α با افزایش نمایه توده بدنی دلالت داشته و لذا نتیجه گیری می شود احتمالاً این پلی مورفیسم در افزایش خطر بروز چاقی در جمعیت ایرانی نقشی ندارد.

کلیدواژه‌ها: چاقی، پلی مورفیسم، فاکتور نکرود دهنده توموری آلفا، فاکتورهای تن سنجی، اینترلوکین

مقدمه

دارد^(۱). تاثیر چاقی در ایجاد بیماری‌های مرتبط با چاقی به خاطر بر هم کنش میان فاکتورهای ژنتیکی، تغذیه ای و متابولیکی پیچیده می باشد^(۲،۳). مطالعه در جمعیت

چاقی با بسیاری از بیماری‌ها، نظیر دیابت نوع دو، بیماری‌های قلبی-عروقی و تعدادی از سرطان‌ها ارتباط

تهران انجام شد.

بر اساس معیارهای مذکور به طور تصادفی تعداد ۲۴۴ نفر در دو گروه سنی زیر ۱۸ سال و بالای ۱۸ سال انتخاب شدند. ابتدا کل افراد بزرگسال شرکت کننده در مطالعه قند و لیپید تهران براساس نمایه توده بدنی (حاصل تقسیم وزن بر حسب کیلوگرم بر مجذور قد برحسب متر) به ۳ گروه تقسیم شدند ($BMI < 25$ ، $25 \leq BMI < 30$ ، $BMI \geq 30$). در تقسیم بندی مذکور افراد با نمایه توده بدنی کمتر از ۲۵ کیلوگرم بر متر مربع به عنوان افراد معمولی، بین ۲۵ تا ۳۰ کیلوگرم بر مترمربع به عنوان افراد دارای اضافه وزن و بیش تر از ۳۰ کیلوگرم بر مترمربع به عنوان افراد چاق در نظر گرفته شدند. افراد کمتر از ۱۸ سال در دو گروه بر اساس صدک نمایه توده بدنی (کمتر از ۸۵ و بیشتر از ۸۵) تقسیم گردیدند. در جمعیت مذکور، برای سن بالای ۱۸ سال تری گلیسرید کمتر از ۴۰۰ میلی گرم در دسی لیتر، عدم مصرف دارو و فقدان بیماری قلبی عروقی و فشار خون معیارهای ورود به مطالعه بودند. اطلاعات مربوط به سن، جنس، مصرف سیگار، سطح فعالیت بدنی، بیماری قلبی عروقی و وضعیت زنان از نظر بارداری و یا یائسگی به صورت پرسش نامه ای ثبت شد. داده های مربوط به قد، وزن و فشارخون اندازه گیری گردیدند. از کلیه افراد مراجعه کننده به واحد تحقیقات قند و لیپید تهران، دو نمونه خون محیطی، یکی لخته و دیگری حاوی ضد انعقاد (EDTA: Ethylene Di-amine) (Tetra Acetic acid) گرفته شد. به کمک کیت های تجاری شرکت پارس آزمون، میزان کلسترول تام، تری گلیسرید سرم و قند خون ناشتا به روش رنگ سنجی آنزیمی و میزان HDL-C (High-density lipoprotein) به روش رسوبی فسفوتنگستات سدیم اندازه گیری گردید. میزان LDL-C (lipoprotein low-density) با استفاده از فرمول فریدوالد برای نمونه هایی که میزان تری گلیسرید آنها کمتر از ۴۰۰ میلی گرم در دسی لیتر بود، محاسبه و افراد با سطح تری گلیسرید بالاتر از ۴۰۰ میلی گرم در دسی لیتر از مطالعه حذف شدند و نیز (C-reactive protein) IL-10 (Interleukin-10) و IL-6 (Interleukin-6) و ادیونکتین به روش الایزا اندازه گیری شد.

هندیان پیمان (Pima Indians) ارتباط معنی داری را میان یک نشان گر (مارکر) نزدیک ژن $TNF-\alpha$ بر روی بازوی کوتاه کروموزوم ۶ (6p21) با چاقی نشان داد^(۴). سایتوکاین $TNF-\alpha$ ، به عنوان یک تنظیم کننده بیان ژن در سلول های چربی عمل میکند و سبب افزایش مقاومت به انسولین و چاقی می شود^(۵). با توجه به این که بافت چربی یکی از منابع مهم تولید $TNF-\alpha$ است، لذا بیان سایتوکاین در بافت چربی و عضله انسانی در زمان ابتلا به چاقی افزایش می یابد^(۶،۷). ارتباط قابل ملاحظه ای میان افزایش بیان $TNF-\alpha$ با سطح بالای انسولین و میزان دفع گلوکز در طی آزمایش Glycemic clamp گزارش شده است^(۸،۷). یکی از پلی مورفیسم های شناخته شده در ژن $TNF-\alpha$ واقع بر بازوی کوتاه کروموزوم ۶، جابه جایی گوانین با آدنین در جایگاه ۳۰۸- در پروموتور ژن مذکور می باشد^(۹،۱۰). در مطالعه ای به منظور بررسی ارتباط پلی مورفیسم ۳۰۸-ژن $TNF-\alpha$ با چاقی، شاخص توده بدنی، سطح لپتین و حساسیت به انسولین، ارتباط معنی داری گزارش شد. به علاوه در بررسی میزان توده چربی بدن به روش بیومپدانس الکتریکی، ارتباط معنی داری میان پلی مورفیسم ۳۰۸-ژن مذکور با درصد توده چربی بدن دیده شده است^(۱۱). هم چنین در مطالعه دیگری ارتباط معنی داری بین افزایش شاخص توده بدنی با پلی مورفیسم مذکور در زنان سوئدی گزارش گردیده است^(۱۲). این پلی مورفیسم با شماره rs 1800629 مشخص می گردد و نوکلئوتید نوع وحشی G می باشد که می تواند در موارد پلی مورفیک به A تبدیل گردد. پلی مورفیسم مذکور بسته به جمعیت مورد مطالعه اثرهای متفاوتی را نشان می دهد و از آنجا که بررسی ارتباط این پلی مورفیسم با چاقی هنوز در جمعیت ایرانی انجام نشده است، این مطالعه به منظور بررسی پلی مورفیسم ۳۰۸-ژن $TNF-\alpha$ در ارتباط با نمایه توده بدن افراد تهرانی برنامه ریزی شد.

روش کار

جامعه مورد بررسی از میان شرکت کنندگان مطالعه قند و لیپید تهران انتخاب شد. مطالعه قند و لیپید تهران بررسی آینده نگری است که جهت بررسی عوامل خطر ساز بیماری های غیر واگیر در ۱۵۰۰۵ نفر از جمعیت

جدول ۱- مقایسه متغیرهای بالینی، تن سنجی و بیوشیمیایی به تفکیک جنس براساس ژنوتیپ ها در گروه سنی زیر ۱۸ سال

پسران (n=21)								متغیر (واحد)
P	AA(-)	GA(۴)	GG(۱۷)	P	AA (۱)	GA (۳)	GG (۱۷)	
۰/۵۵۹	-	۱۴/۱۲±۲/۶۸	۱۳/۲۳±۲/۷۵	۰/۲۲۹	۱۰/۵۰	۱۴/۳۳±۲/۰۸	۱۱/۷۹±۲/۷۳	سن (سال)
۰/۰۳۹	-	۱۰۶/۱۲±۱/۴۹	۹۹/۲۶±۸/۲۰	۰/۷۹۴	۹۷	۱۰۰/۶۶±۷/۶۳	۱۰۰/۳۵±۸/۴۵	فشار خون سیستولی (میلی متر جیوه)
۰/۱۱۷	-	۷۱/۲۵±۵/۶۹	۶۶/۳۵±۴/۱۸	۰/۲۳۶	۵۷/۵۰	۷۱/۱۶±۴/۷۵	۶۸/۰۸±۷/۱۷	فشار خون دیاستولی (میلی متر جیوه)
۱	-	۰/۷۹±۰/۰۱	۰/۷۹±۰/۰۴	۰/۲۵۳	۰/۹۸	۰/۸۷±۰/۹۰	۰/۸۶±۰/۰۴	نسب دور کمر به دور باسن
۰/۷۲۰	-	۲۰/۷۸±۲/۳۴	۱۹/۸۷±۳/۹۹	۰/۳۲۲	۲۶/۷۱	۱۸/۷۶±۱/۱۱	۱۹/۵۹±۳/۸۰	نمایه توده بدنی (کیلوگرم بر متر مربع)
۰/۵۶۰	-	۸۷±۶	۸۶±۵	۰/۲۵۴	۷۳	۸۷±۷	۸۶±۵	قند ناشتا (میلی گرم در دسی لیتر)
۰/۳۲۵	-	۱۷۴±۲۴	۱۵۸±۲۵	۰/۵۱۲	۱۷۸	۱۶۳±۲۲	۱۵۹±۲۳	کلسترول تام (میلی گرم در دسی لیتر)
۰/۴۴۶	-	۸۰±۲۱	۹۸±۴۴	۰/۲۰۶	۱۷۸	۹۳±۲۴	۹۰±۲۳	تری گلیسرید (میلی گرم در دسی لیتر)
۰/۶۲۲	-	۴۴±۶	۴۲±۶	۰/۱۹۲	۳۹	۴۰±۸	۴۶±۱۰	HDL-C (میلی گرم در دسی لیتر)
۰/۱۹۴	-	۱۱۳±۲۳	۹۷±۲۰	۰/۷۶۰	۱۱۳	۱۰۴±۲۶	۹۴±۲۱	LDL-C (میلی گرم در دسی لیتر)
۰/۳۲۵	-	۱۱/۱±۲/۱۳	۲/۵±۲/۵/۹	۰/۲۲۲	۱۶/۴	۱/۵±۲/۶	۵/۰۲±۳/۳/۱	IL-6 (پیکوگرم در میلی لیتر)
۱	-	۵/۱±۲/۱	۵/۴±۳/۹	۰/۳۰۹	۱۰/۷	۳/۵±۱/۳	۵/۳±۹/۷/۹	IL-10 (پیکوگرم در میلی لیتر)
۰/۱۰۷	-	۲۵/۳±۱۰/۶	۱۵/۲±۹/۹	۰/۳۲۰	۷۶/۴	۱۱/۷±۲/۹	۱۳/۸±۸/۷	ادیونکتین (نانو گرم در میلی لیتر)
۰/۳۰۲	-	۸۹/۳۷±۱۰/۶۶	۸۵/۵۲±۸/۷۷	۰/۴۱۵	۹۲/۵۰	۷۸/۸۳±۲/۸۴	۷۹/۵۵±۹/۷۹	دور باسن (سانتی متر)
۰/۶۵۴	-	۹/۷۳±۳/۸۵	۱۱/۷۰±۵/۸۵	۰/۳۷۲	۱۲/۱۵	۹/۰۸±۱/۴۹	۸/۵۱±۵/۴۵	شاخص HOMA
۰/۷۲۰	-	۸۱۶±۱۳۲۴	۴۱۷±۶۸۴	۰/۰۰۳	۴۳۶۴	۳۶±۵۳	۳۹۴±۱۶۴۲	CRP (نانو گرم در میلی لیتر)
۰/۵۶۰	-	۷۰/۷۵±۸/۰۵	۶۸/۰۸±۹/۰۲	۰/۳۰۱	۹۱	۶۹/۱۶±۶/۴۲	۶۹/۰۵±۱۰/۷۸	دور کمر (سانتی متر)

*اعداد به صورت میانگین±انحراف معیار بیان شده اند، †۰.۵ < P/ معنی دار در نظر گرفته شده است

(۲) مرحله واسرشت، دقیقه در دمای ۹۴ درجه سانتیگراد.
 (۳) مرحله اتصال (Annealing): ۳۰ ثانیه در دمای ۶۰ درجه سانتیگراد.
 (۴) مرحله طویل سازی (Extension): ۶۰ ثانیه و در دمای ۷۲ درجه سانتیگراد (مراحل ۲ تا ۴، ۳۵ سیکل تکرار شد).
 (۵) مرحله Extension نهایی، ۱۰ دقیقه در دمای ۷۲ درجه سانتیگراد (یک سیکل).
 نمونه‌های تکثیر شده جهت برش با آنزیم دارای اثر محدود آماده گردیدند. میزان ۱۰ میکرولیتر از محصولات PCR تحت اثر هضم آنزیم NCOI (شرکت Fermentas) انکوبه شدند. نتیجه الکتروفورز محصولات RFLP: Restricted fragment length polymorphism) (برروی ژل آگارز ۳٪، پس از رنگ آمیزی با اتیدیوم برماید توسط دستگاه Transilluminator مشاهده گردید. در صورت

تکثیر قطعه ۱۰۷ جفت بازی از ژن TNF- α با استفاده از تکنیک PCR انجام گردید. هر مخلوط PCR به حجم ۱۶ میکرولیتر، شامل 10X PCR buffer (۱/۵ میکرولیتر)؛ 1.5 میلی مول بر لیتر، (۰/۴۵MgCl₂ میکرولیتر)؛ میلی مول بر لیتر (۰/۲ Nucleotide Tri Phosphate) dNTPs 0.2 Taq DNA Polymerase؛ (۰/۳ میکرولیتر)؛ (۰/۲ میکرولیتر) و جفت پرایمرهای رفت و برگشت با توالی های ذیل (۱/۲ میکرولیتر) (تهیه شده از شرکت سینا ژن) بود:

5'-
 AGGCAATAGTTTTGAGGGCCAT-
 5'- 3'
 TCCTCCCTGCTCCGATTCCG-3'

مراحل PCR به ترتیب زیر انجام شدند:

(۱) مرحله واسرشت (Denaturation) ابتدایی، ۱۰ دقیقه در دمای ۹۴ درجه سانتیگراد (یک سیکل).

جدول ۲- مقایسه متغیرهای بالینی، تن سنجی و بیوشیمیایی به تفکیک جنس براساس ژنوتیپ ها در گروه سنی بالای ۱۸ سال

زنان (n=۱۲۱)				مرد (n=۸۱)				متغیر (واحد)
P	AA (۱)	GA (۱۵)	GG (۱۰۵)	P	AA (۱)	GA (۱۰)	GG (۷۰)	
-/۳۹۳	۵۰	۳۶/۳۶±۱۲/۲۷	۴۱/۸۵±۱۵/۰۲	-/۸۴۲	۵۲/۵۰	۴۷/۸۵±۱۹/۰۹	۴۵/۵۸±۱۶/۳۴	سن (سال)
-/۸۴۸	۱۱۵/۵۰	۱۱۳/۳۶±۱۱/۵۲	۱۱۳/۶۴±۱۶/۷۱	-/۳۲۷	۱۴۷	۱۱۷±۹/۸۶	۱۱۶/۲۵±۱۷/۴۴	فشار خون سیستولی (میلی متر جیوه)
-/۷۳۹	۷۱/۵۰	۷۵/۲۰±۸/۷۴	۷۳/۷۵±۷/۴۷	-/۲۴۴	۹۴/۵۰	۷۵/۵۵±۹/۸۱	۷۵/۲۷±۸/۹۱	فشار خون دیاستولی (میلی متر جیوه)
-/۲۲۶		-/۸۰±۰/۰۶	-/۸۳±۰/۰۷	-/۵۳۴	۱	-/۹۴±۰/۰۵	-/۹۳±۰/۰۶	نسب دور کمر به دور باسن
-/۳۷۳	۳۴/۱۶	۲۹/۷۹±۵/۸۴	۲۷/۶۳±۴/۸۶	-/۱۹۱	۳۰/۲۱	۲۶/۶۲±۲/۸۲	۲۵/۱۷±۳/۵۹	نمایه توده بدنی (کیلوگرم بر مترمربع)
-/۵۱۲	۸۲	۸۹±۹	۸۸±۲۷	-/۶۸۹	۱۴۷	۹۳±۶	۹۰±۱۱	قد ناشتا (میلی گرم در دسی لیتر)
-/۱۱۶	۱۷۷	۱۷۹±۴۰	۲۰۲±۴۲	-/۰۲۷	۲۴۰	۲۲۲±۴۷	۱۸۷±۴۲	کلسترول تام (میلی گرم در دسی لیتر)
-/۲۴۷	۲۷۲	۱۱۹±۱۸۶	۱۱۶±۸	-/۱۳۳	۲۱۰	۱۷۹±۹۷	۱۳۷±۷۵	تری گلیسرید (میلی گرم در دسی لیتر)
-/۲۱۸	۲۲	۴۵±۹	۴۴±۹	-/۷۲۳	۴۱	۳۸±۷	۳۸±۸	HDL-C (میلی گرم در دسی لیتر)
-/۰۱۵	۱۰۰	۱۰۱±۳۲	۱۲۹±۳۴	-/۱۲۲	۱۵۷	۱۴۳±۴۷	۱۱۷±۳۳	LDL-C (میلی گرم در دسی لیتر)
-/۰۹۰	۱/۳	۹/۲±۲۲/۲	۲/۳±۳/۰۵	-/۱۵۵	۳/۴	۱/۹±۵	۴/۴±۵/۱/۳	IL-6 (پیکوگرم در میلی لیتر)
-/۲۹۲	۱/۵	۳/۷±۵/۹	۴/۲±۵/۰	-/۸۶۸	۳/۰	۳/۴±۴	۴/۳±۲۲/۰	IL-10 (پیکوگرم در میلی لیتر)
-/۲۵۰	۳۲/۳	۱۸/۳±۹/۰	۱۵/۸±۱۰/۴	-/۲۳۲	۲۹/۸	۱۴/۶±۸/۵	۱۲/۷±۹/۱	آدیپونکتین (نانو گرم در میلی لیتر)
-/۴۴۴	۱۱۲	۱۰۴/۶۰±۱۲/۵۶	۱۰۳/۴۴±۹/۰۴	-/۳۰۱	۱۰۳/۵۰	۹۷/۸۰±۴/۶۹	۹۶/۰۵±۵/۸۰	دور باسن (سانتیمتر)
-/۸۲۰	۱۰/۱۴	۱۵/۲۷±۱۰/۶۵	۱۰/۳۶±۸/۲۵	-/۵۸۲	۱۰/۱۷	۱۵/۹۹±۵/۵۷	۷۰/۸۸±۴۴/۴۱	HOMA شاخص
-/۶۰۳	۳۱۶۴	۱۲۱۶±۲۱۱۹	۱۱۸۶±۲۱۶۸	-/۳۶۴	۳۴۲۲	۱۲۱۳±۲۵۵۲	۱۱۸۶±۱۲۸۵	CRP (نانو گرم در میلی لیتر)
-/۳۴۱	۱۰۲	۸۴/۴۶±۱۱/۵۹	۸۶/۴۹±۱۲/۴۲	-/۳۰۶	۱۰۳/۵۰	۹۲/۳۰±۷/۸۵	۸۹/۹۵±۱۰/۲۷	دور کمر (سانتیمتر)

* اعداد به صورت میانگین±انحراف معیار بیان شده اند، P<۰/۰۵ معنی دار در نظر گرفته شده است

نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در این مطالعه ۲۴۴ نفر در دو گروه سنی زیر ۱۸ سال با میانگین سنی ۱۲/۷±۲/۷ سال شامل ۲۱ پسر (۱۲/۱±۲/۷ ساله) و ۲۱ دختر (۱۳/۴±۲/۷ ساله) و بالای ۱۸ سال با میانگین سنی ۴۳/۱±۱/۶ سال شامل ۸۱ مرد (۴۵/۹±۱۶/۵ ساله) و ۱۲۱ زن (۴۱/۲±۱۴/۷ ساله) از مطالعه قند و لیپید تهران انتخاب شدند.

فراوانی ژنوتیپ‌ها ۳۰۸ - TNF-α در جمعیت مورد مطالعه از قانون هاردی واینبرگ تبعیت کرد. فراوانی ژنوتیپ‌ها در گروه جوانان عبارت بود از GG (۸۱٪)؛ GA (۱۶/۷٪)؛ AA (۲/۴٪) که ۳۴ نفر ژنوتیپ GG ۷ نفر ژنوتیپ GA و ۱ نفر ژنوتیپ AA داشتند. در گروه بزرگسالان فراوانی ژنوتیپ‌ها به این شرح بود: GG (۸۶/۶٪)؛ GA (۱۲/۴٪) و AA (۱٪). به عبارتی، ۱۷۵ نفر ژنوتیپ GG، ۲۵ نفر ژنوتیپ GA و

وجود جایگاه برش قطعه ۱۰۷ جفت بازی به قطعاتی به طول ۲۰ و ۸۷ جفت بازی برش می‌یابد. نمونه‌های حاوی ژنوتیپ GG حاوی قطعات ۲۰ bp و ۸۷ bp و نمونه‌های حاوی ژنوتیپ GA حاوی قطعات، ۲۰ bp، ۸۷ bp و ۱۰۷ bp، و نمونه‌های حاوی ژنوتیپ AA حاوی قطعات ۱۰۷ bp می‌باشند.

روش‌های آماری

داده‌ها به وسیله نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شدند. متغیرهای کمی با میانگین±انحراف معیار و متغیرهای کیفی به صورت درصد بیان شدند. برای مقایسه یافته‌های تن سنجی، بالینی و بیوشیمیایی برای مقادیری که توزیع نرمال نداشتند، از آزمون Kruskal-Wallis و مقادیری با توزیع نرمال از آزمون ANOVA بهره گرفته شد. از آزمون چندگانه توکی برای مقایسه یافته‌های آزمایشگاهی سه گروه نمایه توده بدنی استفاده گردید. سطح معنی دار آماری ۰/۰۵ در

حالت دیگر می باشد و LDL-C (low-density lipoprotein) در زنان در حالت (129 ± 34 GG) بیشتر از دو حالت دیگر است $P = 0.015$ سایر متغیرها در سه ژنوتیپ، GA، GG، AA در دو جنس مرد و زن تفاوت معنی داری نشان ندادند.

متغیرهای بالینی و بیوشیمیایی در افراد مورد مطالعه بر اساس نمایه توده بدنی در نوجوانان در دو گروه و در بزرگسالان در سه گروه نمایه توده بدنی قرار گرفتند که به ترتیب در جدول ۳ و ۴ آمده است. در رده سنی نوجوانان میانگین متغیرهای مذکور در گروه دوم شامل شاخص توده بدن ($22/63 \pm 2/60$)، اندازه دور کمر ($77/84 \pm 8/14$)، دور باسن ($89/90 \pm 7/06$)، CRP (170.1 ± 174.1)، نسبت دور کمر به دور باسن (0.86 ± 0.06) بود که به طور معنی داری در مقایسه با گروه اول بیشتر بود. این مقادیر در گروه اول عبارت

۲ نفر ژنوتیپ AA داشتند. در جدول ۱ متغیرهای بالینی، تن سنجی و بیوشیمیایی به تفکیک جنس در سه گروه پلی مورفیسم گروه سنی زیر ۱۸ سال بررسی شده است. فشار خون سیستولی در دختران در حالت ($106/12 \pm 1/49$) GA به طور معنی داری بیشتر از GG ($99/26 \pm 8/20$) می باشد $P = 0.039$ و CRP (C- reactive protein) در پسران در حالت (4364) AA به طور معنی داری بیشتر از دو حالت دیگر می باشد $P = 0.03$ سایر متغیرها در سه ژنوتیپ، GG، GA، AA در دو جنس دختر و پسر تفاوت معنی داری نشان ندادند.

در جدول ۲ متغیرهای بالینی، تن سنجی و بیوشیمیایی به تفکیک جنس در سه گروه پلی مورفیسم رده سنی بزرگسال بررسی شده است. میزان کلسترول تام در مردان حالت (240) AA به طور معنی داری بیشتر از دو

جدول ۳- مقایسه متغیرهای بالینی، بیوشیمیایی و فراوانی پلی مورفیسم های ژن TNF- α بر اساس گروه های نمایه توده بدن در افراد زیر ۱۸ سال

متغیر	گروه اول	گروه دوم
GG (فراوانی)	۲۱ (۸۰/۱۸٪)	۱۳ (۸۱/۲٪)
GA (فراوانی)	۵ (۱۹/۲٪)	۲ (۱۲/۵٪)
AA (فراوانی)	-	۱ (۶/۲٪)
سن (سال)	۱۲/۸۸ ± ۲/۷۶	۱۲/۵۳ ± ۲/۸۱
فشار خون سیستولی (میلی متر جیوه)	۱۰۰/۷۸ ± ۸/۱۴	۱۰۳/۱۵ ± ۷/۶۵
فشار خون دیاستولی (میلی متر جیوه)	۶۷/۵۱ ± ۶/۳۶	۶۷/۸۷ ± ۵/۵۲
نسب دور کمر به دور باسن	۰/۸۱ ± ۰/۰۵	۰/۸۶ ± ۰/۰۶
نمایه توده بدنی (کیلوگرم بر متر مربع)	۱۷/۶۴ ± ۲/۰۳	۲۳/۶۳ ± ۲/۶۰
قند ناشتا (میلی گرم در دسی لیتر)	۸۶ ± ۶	۸۶ ± ۵
کلسترول تام (میلی گرم در دسی لیتر)	۱۵۵ ± ۲۲	۱۶۹ ± ۲۵
تری گلیسرید (میلی گرم در دسی لیتر)	۸۶ ± ۲۷	۱۰۸ ± ۴۹
HDL-C (میلی گرم در دسی لیتر)	۴۳ ± ۷	۴۴ ± ۹
LDL-C (میلی گرم در دسی لیتر)	۹۶ ± ۱۹	۱۰۲ ± ۲۳
IL-6 (پیکوگرم در میلی لیتر)	۵/۲ ± ۳۳/۴	۵/۰ ± ۵/۲
IL-10 (پیکوگرم در میلی لیتر)	۴/۸ ± ۷۷/۹	۵/۵ ± ۲۵/۷
آدیپونکتین (نانو گرم در میلی لیتر)	۱۵/۹ ± ۱۰/۵	۱۳/۷ ± ۷/۶
دور باسن (سانتیمتر)	۷۹/۰۱ ± ۸/۵۲	۸۹/۹۰ ± ۷/۰۶
شاخص HOMA	۹/۹۴ ± ۴/۸۰	۱۰/۲۲ ± ۶/۲۷
CRP (نانو گرم در میلی لیتر)	۴۵۲ ± ۶۶۲	۱۷۰/۱ ± ۱۷۴/۱
دور کمر (سانتیمتر)	۶۴/۱۳ ± ۶/۶۰	۷۷/۸۴ ± ۸/۱۴

*اعداد به صورت میانگین $\pm$ انحراف معیار بیان شده اند. $P < 0.05$ معنی دار در نظر گرفته شده است.

جدول ۴- مقایسه متغیرهای بالینی، بیوشیمیایی و فراوانی پلی مورفیسم های ژن TNF- α براساس گروه های نمایه توده بدن در افراد بالای ۱۸ سال

متغیر	گروه ۱	گروه ۲	گروه ۳	P
	BMI < 25 (n=75)	25 ≤ BMI < 30 (n=81)	BMI ≥ 30 (n=46)	
GG (فراوانی)	67(89/3)	71(87/7)	37(80/4)	-
GA (فراوانی)	8(10/7)	10(12/3)	7(15/2)	-
AA (فراوانی)	-	-	2(4/3)	-
سن (سال)	36/37 ± 16/65	45/56 ± 14/36	49/85 ± 11/46	0/000
فشار خون سیستولی (میلی متر جیوه)	111/50 ± 11/78	116 ± 18	119 ± 17/75	0/000
فشار خون دیاستولی (میلی متر جیوه)	71/57 ± 7/23	75/51 ± 8/11	77/79 ± 8/69	0/000
نسب دور کمر به دور باسن	0/83 ± 0/07	0/89 ± 0/08	0/90 ± 0/07	0/000
نمایه توده بدنی (کیلوگرم بر متر مربع)	22/27 ± 1/93	27/49 ± 1/42	32/90 ± 3/37	0/000
قد ناشتا (میلی گرم در دسی لیتر)	87 ± 21	91 ± 16	91 ± 26	0/001
کلسترول تام (میلی گرم در دسی لیتر)	181 ± 42	201 ± 43	213 ± 36	0/000
تری گلیسرید (میلی گرم در دسی لیتر)	108 ± 67	154 ± 117	135 ± 70	0/000
HDL-C (میلی گرم در دسی لیتر)	42 ± 9	36 ± 8	45 ± 11	0/005
LDL-C (میلی گرم در دسی لیتر)	113 ± 36	125 ± 34	136 ± 32	0/002
IL-6 (پیکوگرم در میلی لیتر)	2/83 ± 48/6	4/46 ± 28/8	4/3 ± 32/4	0/107
IL-10 (پیکوگرم در میلی لیتر)	4/3 ± 21/7	3/7 ± 3/7	3/8 ± 2/7	0/057
آدیپونکتین (نانو گرم در میلی لیتر)	13/3 ± 9/3	11/8 ± 9/8	14/2 ± 11/4	0/331
دور باسن (سانتیمتر)	93/66 ± 6/73	101/09 ± 4/95	111/60 ± 8/37	0/000
شاخص HOMA	12/34 ± 10/18	12/47 ± 4/13/40	10/31 ± 5/78	0/071
CRP (نانو گرم در میلی لیتر)	650 ± 180/9	1572 ± 1574	2140 ± 2316/97	0/000
دور کمر (سانتیمتر)	77/83 ± 7/41	90/41 ± 7/72	100/27 ± 8/29	0/000

* اعداد به صورت میانگین ± انحراف معیار بیان شده اند، † P < 0/05 معنی دار در نظر گرفته شده است

دو در یک دسته و گروه دو با سه در یک دسته قرار می گیرند. همین طور سن، فشار خون سیستولی، فشارخون دیاستولی، کلسترول، نسب دور کمر به دور باسن، CRP (C-reactive protein) در گروه دو و سه در یک دسته قرار می گیرد، ولی در گروه یک با دو گروه دیگر در دسته جداگانه ای قرار می گیرد. میانگین HDL-C (High-lipoprotein density) گروه دو با یک در یک دسته و یک با سه در دسته دیگر قرار می گیرد. میانگین تری گلیسرید گروه یک با سه و گروه سه با دو در یک دسته می باشد. میزان LDL-C (low-density lipoprotein) گروه یک با دو و گروه دو با سه در یک دسته می باشد و میانگین های دور کمر و دور باسن هر یک در دسته های جداگانه قرار می گیرند.

بحث

مطالعه حاضر رابطه پلی مورفیسم G-308A ژن

بودند از میانگین شاخص توده بدن (2/03 ± 17/64)، اندازه دور کمر (64/13 ± 6/60)، دور باسن (79/01 ± 8/52)، نسبت دور کمر به دور باسن (452 ± 662) CRP، و سایر متغیرها که در دو جنس دختر و پسر تفاوت معنی داری نشان ندادند.

همان طور که مشاهده می گردد، در گروه بزرگسالان در جدول شماره ۴، متغیرهای سن $P = 0/000$ ، فشارخون سیستولی $P = 0/000$ ، فشار خون دیاستولی $P = 0/000$ ، نسبت دور کمر به دور باسن $P = 0/000$ ، شاخص توده ی بدن $P = 0/000$ ، قد خون ناشتا $P = 0/001$ ، کلسترول $P = 0/000$ ، تری گلیسرید $P = 0/000$ ، HDL-C $P = 0/005$ ، LDL-C $P = 0/002$ ، دور باسن $P = 0/000$ ، CRP $P = 0/000$ ، دور کمر $P = 0/000$ تفاوت معنی داری دارد. سایر متغیرهای مورد بررسی در دو جنس مرد و زن تفاوت معنی داری نشان ندادند. بر طبق آزمون توکی میانگین قد خون ناشتا در گروه یک و

به طور مثال بررسی اثرات ژن TNF- α بر متابولیسم گلوکز و چربی ارتباط معنی داری با پارامترهای سوخت و سازی مانند انسولین ناشتا، گلوکز ناشتا، (HOMAIR Homeostatic Model Assessment) یا شاخص های تن سنجی (توزیع چربی بدن)، (FFM Total Body Water(TBW))، یافت نشده و ارتباطی بین پلی مورفیسم TNF- α و این پارامترها گزارش نشد^(۲۴،۲۳). هم چنین در مطالعه بر روی جمعیت ایتالیائی هیچ ارتباطی بین G-308A ژن TNF- α با چاقی، مقاومت به انسولین و توزیع چربی بدن یافت نشد^(۲۵). با توجه به نتایج متفاوت، این احتمال وجود دارد که پلی مورفیسم بسته به جمعیت مورد مطالعه اثرهای متفاوتی را نشان می دهد و اجماعی در خصوص ارتباط پلی مورفیسم ژن TNF- α با چاقی در جمعیت های مختلف وجود ندارد. در مطالعه حاضر فراوانی آلیلی این پلی مورفیسم، از تعادل هاردی وینبرگ تبعیت نمود و نتایج، حاکی از عدم وجود ارتباط معنی دار میان افزایش نمایه توده بدنی با پلی مورفیسم مذکور یعنی حضور الل A می باشد. البته در گروه دوم جوانان و گروه سوم بزرگسالان با نمایه توده بدنی بالا، فراوانی پلی مورفیسم AA افزایش پیدا نموده، اما این افزایش معنی دار نمی باشد. از آن جا که چاقی به عنوان یک بیماری مزمن از زمان کنگره مرکز بین المللی توافقات بهداشتی (National Institute of Health consensus) در سال ۱۹۸۵ شناخته شده است، مطالعه در خصوص عوامل مؤثر در بروز چاقی، راهکارهای پیشگیری و درمان آن، از اهمیت ویژه ای برخوردار هستند. بیماری چاقی معمولا همراه با اختلال های گسترده و بیماری های مختلف است، که قدر مسلم این اختلال ها بر عملکرد افراد در جامعه اثر سوء دارند. با بررسی های ژنتیکی و تعیین ارتباط آلل ها با بروز بیماری میتوان از طریق تشخیص پلی مورفیسم های مرتبط این عارضه را از بدو تولد و حتی قبل از آن تشخیص داد و برای پیشگیری از بروز بیماری اقدام نمود. تقدم پیشگیری بردرمان می تواند صرفه جویی در هزینه های مادی و معنوی رابه دنبال داشته باشد. یافته های حاصل از این مطالعه، بررسی یکی از دلایل احتمالی ژنتیکی در بروز بیماری چاقی در جمعیت ایرانی را بررسی نمود. در ضمن مطالعه با حجم نمونه بیشتر و در سایر جمعیت ها می تواند به تایید یافته های ما کمک کند. در تفسیر یافته های مطالعه حاضر

TNF- α را با نمایه توده بدن و پارامترهای تن سنجی در جمعیت قند و لیپید تهران بررسی نمود. نتایج این مطالعه نشان داد که اختلاف معنی داری بین افراد حامل پلی مورفیسم مذکور از نظر نمایه توده بدن به عنوان شاخص چاقی وجود ندارد. چاقی یک نارسایی سوخت و سازی پیچیده با اجزا ژنتیکی قوی می باشد و ژن های داوطلب زیادی برای چاقی و فنوتیپ های مرتبطش مطرح شده است^(۱۳). از آنجا که TNF- α یکی از پروتئین هایی است که میزان ترشح آن در چاقی افزایش می یابد، ژن آن می تواند یکی از ژن های انتخابی برای بررسی چاقی و بیمار یهای قلبی عروقی و بیماری های مرتبط با آن باشد. در رابطه با نقش احتمالی TNF- α با چاقی و یا اختلالات سوخت و سازی مرتبط با آن، مطالعات ژنتیکی زیادی انجام شده است که متاسفانه نتایج ناهمسوپی دارند. اخیرا ارتباطی بین چند ریختی G-308A TNF- α و انباشتگی چربی در زنان گزارش شده است، که متفاوت از نتایج مطالعه حاضر می باشد^(۱۴). جهش G-308A در ناحیه پروموتور ژن TNF- α در شرایط آزمایشگاهی (in vitro) به عنوان فاکتور نسخه برداری قوی تری نسبت به نوع وحشی عمل می کند، لذا احتمالا فعالیت نسخه برداری بیشتر منجر به افزایش غلظت TNF- α و متعاقبا کاهش حساسیت به انسولین می گردد^(۱۵). در نتیجه این متغیر میتواند نقشی را در پیشرفت چاقی و فنوتیپ های (Phenotype) مرتبط بازی کند^(۱۶). علاوه بر این سطح TNF- α mRNA در بافت چربی به طور آشکاری با درصد چربی بدن در افراد چاق ارتباط دارد^(۱۷). مطالعه دیگری حاکی از بیان و ترشح لپتین توسط TNF- α ، در سلول های چربی در محیط کشت می باشد^(۱۸). در تحقیقی، ضمن تایید ارتباط ژن TNF- α با چاقی در خانواده های فرانسوی-کانادایی، ارتباط مهمی بین این جایگاه ژنی و فشار خون بالا یافت شده است^(۱۹). ارتباط مثبت مهمی بین غلظت سرمی TNF- α و فشار خون سیستولی در افرادی از جمعیت صرفا کانادایی، در طیف وسیعی از چاقی مشاهده شده است^(۲۰). ترکیب TNF- α در واقع می تواند در ازدیاد فشار خون بالا سهیم باشد^(۲۱). هم چنین این فاکتور تولید سوبسترای رنین-انژیوتنسینوژن در بافت چربی را تحریک میکند^(۲۲). در برخی مطالعات بین چند ریختی مربوط به چاقی و بیماری های مرتبط ارتباطی وجود نداشته است که از جهاتی مشابه با نتایج حاصل از مطالعه حاضر می باشد

5. Hotamisligil G. S., Spiegelman B. M., Tumor necrosis factor alpha: a key component of the obesity-diabetes link. *Diabetes*. 1994. 43: 1271–1278.
6. Hotamisligil, G. S., Arner P., Caro J. F., Atkinson R. L., and Spiegelman B. M. Increased adipose tissue expression of tumor necrosis factor-alpha in human obesity and insulin resistance. *J. Clin. Invest.* 1995. 95: 2409–2415.
7. Saghizadeh M., Ong J. M., Garvey W. T., Henry R. R., and Kern P. A., The expression of TNF alpha by human muscle. Relationship to insulin resistance. *J. Clin. Invest.* 1996. 97: 1111–1116
8. Hotamisligil G. S., Shargill N. S. and Spiegelman B. M. Adipose expression of tumor necrosis factor-alpha: direct role in obesity-linked insulin resistance. *Science*. 1993. 259: 87–91
9. Nedwin G. E., Naylor S. L., Sakaguchi A. Y., Smith D., Jarrett-Nedwin J., Pennica et al.) Human lymphotoxin and tumor necrosis factor genes: structure, homology and chromosomal localization. *Nucleic Acids Res.* 1985. 13: 6361–6373.
10. Wilson A. G., di Giovine F. S., Blakemore A. I., and Duff G. W. Single base polymorphism in the human tumour necrosis factor α (TNF α) gene detectable by NcoI restriction of PCR product. *Hum. Mol. Genet.* 1992. 1: 353.
11. Fernandez-Real JM, Gutierrez C, Ricart W, Casamitjana R, Fernandez-Castaner M, Vendrell J, et al. The TNF- α gene NCO I polymorphism influences the relationship among insulin resistance, percent body fat, and increased serum leptin levels. *Diabetes*. 1997. 46: 1468-1471.
12. Hoffstedt J, Eriksson P, Hellstrom L, Rossner S, Ryden M, Arner P. Excessive fat accumulation is associated with the TNF-

باید به برخی محدودیت ها توجه نمود. محدودیت اصلی این مطالعه تعداد افراد چاق یعنی با شاخص توده بدنی ۳۰ و بالاتر بود.

نتیجه گیری

یافته های این مطالعه ارتباط معنی داری میان پلی مورفیسم TNF- α G-308A و افزایش نمایه توده بدنی در افراد مورد مطالعه نشان نداد. لذا با توجه به دخیل بودن عوامل ژنتیکی متعدد در چاقی، نیاز به بررسی سایر ژن های موثر در چاقی، در کنار این پلی مورفیسم در افراد ایرانی احساس می شود.

تشکر و قدردانی

از مدیریت محترم و کارکنان پژوهشکده علوم غدد درون ریز و متابولیسم به ویژه آزمایشگاه بیولوژی سرکار خانم آذر دلبرپور به خاطر همکاری در اجرای این طرح تحقیقاتی تشکر و قدردانی به عمل می آید.

فهرست منابع

1. Hart CL, Hole DJ, Lawlor DA, Smith GD. Obesity and use of acute hospital services in participants of the Renfrew/Paisley study. *J Public Health (Oxf)*. 2007. 29: 53-6.
2. Alan R. Shuldiner. Obesity Genes and Gene-Environment-Behavior Interactions: Recommendations for a Way Forward. *Obesity* (Silver Spring). *Obesity* (2008). 16.S79S81;doi:10.1038/oby.2008.523.PMC ID:PMC2703439
3. Daniel Pomp, Karen L Mohlke. Obesity genes: so close and yet so far. *Science Journal of Biology* 2008. 7: 36doi:10.1186 /jbiol93: PubMed ID: 19046411
4. Norman RA, Bogardus C, Ravussin E: Linkage between obesity and marker near the tumor necrosis factor-alpha locus in Pima Indians. *J Clin Invest*. 1995. 96: 158-162.

- factor-alpha concentrations in a native Canadian population with high rates of type 2 diabetes mellitus. *J Clin Endocrinol Metab*. 1999. 84: 272 - 278.
21. Kahaleh MB, Fan PS. Effect of cytokines on the production of endothelin by endothelial cells. *Clin Exp Rheumatol*. 1997. 15: 163 - 167.
  22. Nyui N, Tamura K, Yamaguchi S, Nakamaru M, Ishigami T, Yabana M, et al. Tissue angiotensinogen gene expression induced by Lipopolysaccharide in hypertensive rats. *Hypertension* 1997. 30: 859 - 867.
  23. Da Sliva B, Gaspur SM, Achenbach YH, Schuh TS, Kotla TJ, Liu K, et al. Lack of association between the G-308A polymorphism of the tumor necrosis factor-alpha gene and the insulin resistance syndrome. *J Investig Med* 2000. 48(4): 236-44.
  24. Koch M, Rett K, Volk A, Maerker E, Haist K, Weisser Met al. The tumor necrosis factor alpha -238 G $\rightarrow$ A and 308 G $\rightarrow$ A promoter polymorphisms are not associated with insulin sensitivity and insulin secretion in young healthy relatives of type II diabetic patients. *Diabetologia* 2000. 43: 181-184.
  25. Stefano R, Federica S, Francesca C, Marcello A, Andrea B, Elio V, et al. The G-308A variant of the Tumor Necrosis Factor- α (TNF- α) gene is not associated with obesity, insulin resistance and body fat distribution *BMC Medical Genetics*. 2001. 2-10 .
  - alpha-308 G/A promoter polymorphism in women but not in men. *Diabetologia* 2000. 43(1): 117-120.
  13. Bouchard C., Perusse L., Leblac C., Tremblay A., and Theriault G. Inheritance of the amount and distribution of human body fat. *Int. J. Obesity*. 1998. 12: 205-215.
  14. Hoffstedt J, Eriksson P, HellstroÈm L, RoÈssner S, RydeÅn M, Arner P. Excessive fat accumulation is associated with the TNFa-308 G-A promoter polymorphism in women but not in men. *Diabetologia*. 2000. 43: 117 - 120.
  15. Wilson AG, Simons JA, McDowell TL, McDevitt HO. Effects of polymorphism of the human Tumor Necrosis Factor α promoter on transcriptional activation. *Proc Natl Acad Sci .USA*. 1997. 94: 3195-3199.
  16. Hotamisligil GS, Spiegelman BM. Tumor necrosis factor alpha: a key component of the obesity-diabetes link. *Diabetes*. 1994. 43: 1271 - 1278. .
  17. Kern PA, Saghizadeh M, Ong JM, Bosch RJ, Deem R, Simsolo RB. The expression of tumor necrosis factor in human adipose tissue. Regulation by obesity, weight loss, and relationship to lipoprotein lipase. *J Clin Invest*. 1995. 95: 2111 - 2119. .
  18. Kirchgessner TG, Uysal K, Wiesbrock SM, Marino MW, Hotamisligil GS. Tumor necrosis factor-a contribute to obesity-related hyperleptinemia by regulating leptin release from adipocytes. *J Clin Invest*. 1997. 100: 2777 - 2782. .
  19. Pausova Z, Deslauriers B, Gaudet D, Tremblay J, Kotchen TA, Larochelle P, et al. Role of tumor necrosis factor alpha gene locus in obesity and obesity-associated hypertension in French Canadians. *Hypertension*. 2000. 36: 14 - 19.
  20. Zinman B, Hanley AJ, Harris SB, Kwan J, Fantus IG. Circulating tumor necrosis

Association of TNF- α promoter G-308A Polymorphism and Body Mass Index and other obesity effective factors in Tehran Lipid and Glucose Study

Kobra Sharifi, MSc in Biochemistry, Obesity research Center, Research Institute for Endocrine Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran. ksharife@yahoo.com

Fatemeh Rostami, MSc in Biochemistry, Obesity research Center, Research Institute for Endocrine Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran. FRostamii@yahoo.com

Bitaf Faam, MSc in Biochemistry, Obesity research Center, Research Institute for Endocrine Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran. bitafaam@yahoo.com

Marayam Sadat Daneshpour, PhD of Genetics, Obesity research Center, Research Institute for Endocrine Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran. m_daneshpour@yahoo.com

Fereydoon Azizi, MD, Professor of Endocrinology, Obesity research Center, Research Institute for Endocrine Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran. azizi@endocrine.ac.ir

***Mehdi Hedayati, MD**, Assistant Professor of Biochemistry, Obesity research Center, Research Institute for Endocrine Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran. (*Corresponding author). Hedayati@endocrine.ac.ir

Abstract

Background: obesity cause a lot of disease such as cardiovascular, type 2 diabetes, obstructive sleep apnea, some types of cancers and osteoarthritis. Reports show polymorphism at position -308 in the promoter region of TNF- α increase transcription of the gene in adipocytes. We, therefore, examined the relationship between this variant and BMI as an obesity criterion and other obesity affective factors in an Iranian population.

Methods: 244 Subjects were randomly selected from the Tehran lipid and Glucose study which is a Cross Sectional Study and they were classified in two age groups under 18 and above 18. We measured FBS, HDL-C, LDL-C, triglyceride, cholesterol levels, CRP, IL-6, IL-10, Adiponectin, and HOMA for all individuals. Factors including Body mass index and blood pressure were measured too. A 107bp segment of the mentioned gene with PCR (Polymerase Chain Reaction) was amplified and the polymorphism with RFLP (Restriction Fragment Length Polymorphism) revealed. Undistributed Data were analyzed by kruskal-Wallis test and distributed Data were analyzed by ANOVA. We used one-way ANOVA test followed by post hoc multiple comparison (Tukey) to compare laboratory findings of BMI groups. All data were analyzed using SPSS 16.

Results: The allele frequency of TNF- α polymorphism was in the Hardy Weinberg equilibrium and the Genotype of all 244 subjects were GG(85.7%), GA(13.1%),AA(1.2%) and there was no relation between BMI and the frequency of this allele. In adolescent sbp (systolic blood pressure) in girls at GA state was significantly more than GG and CRP in boys at AA state was significantly more than the two other state In adult cholesterol in men at AA was significantly more than the two other state and LDL-C in women in GG was more than the two other state .

Conclusion: Data from this study shows no association between G-308A TNF-a promoter polymorphism with increasing BMI, so probably it is not important risk factor for obesity in Iranian populations.

Keyword: Obesity, Polymorphism, Tumor Necrosis Factor-alpha, Anthropometric factors, Interleukin.